

Ćwiczenia:

BANK CENTRALNY

I POLITYKA MONETARNA

Polityka monetarna

Polityka monetarna - jest to **manipulowanie podażą pieniądza przez bank centralny**.

Głównym **celem** banku centralnego (odpowiedzialnego za politykę monetarną) jest **utrzymanie stabilnego poziomu cen (wartości pieniądza)**.

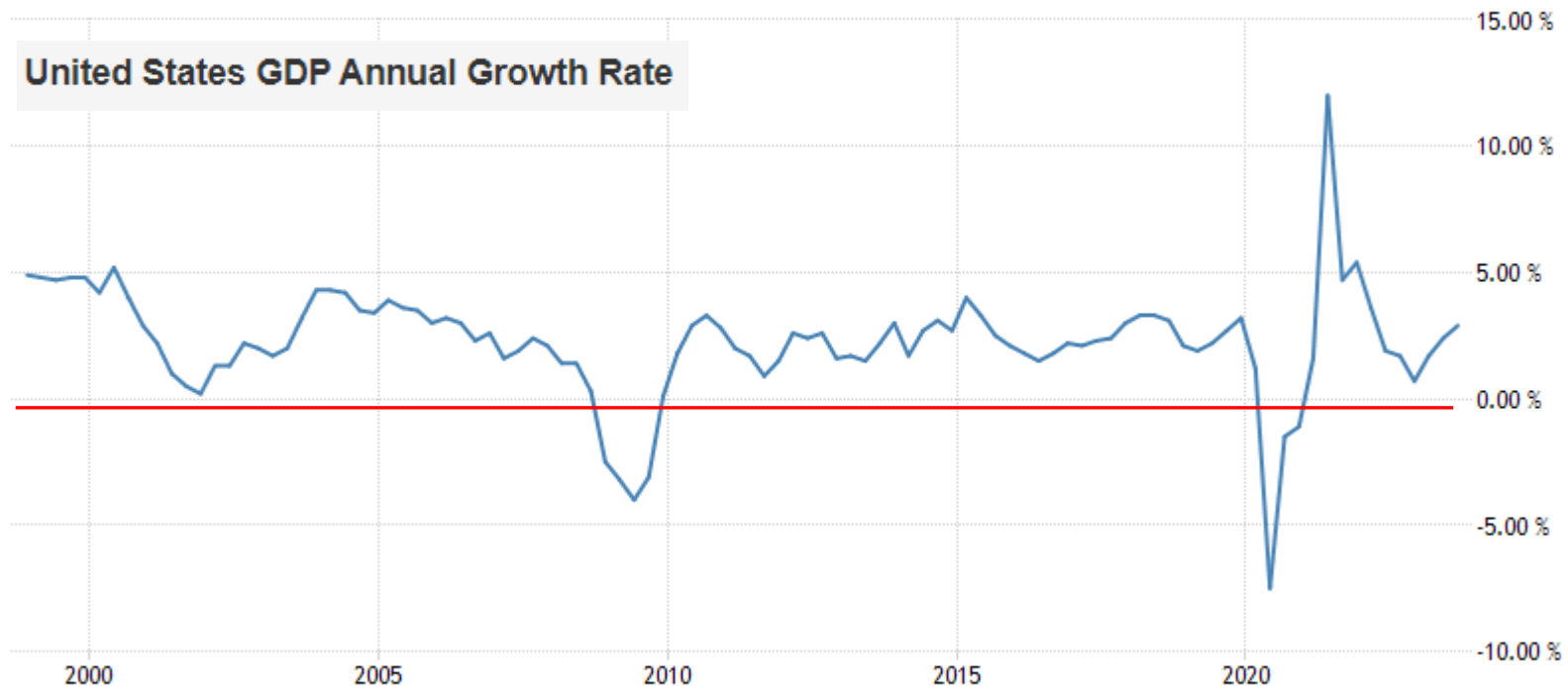
Ekspansywna i restrykcyjna polityka monetarna

Ekspansywna polityka monetarna - oznacza **zwiększanie podaży pieniądza**. Większa ilość pieniądza powoduje obniżkę rynkowych stóp procentowych, a co za tym idzie wzrost wydatków inwestycyjnych i konsumpcyjnych. Stosowana jest najczęściej w okresie słabej koniunktury gospodarczej (spowolnienia lub recesji).

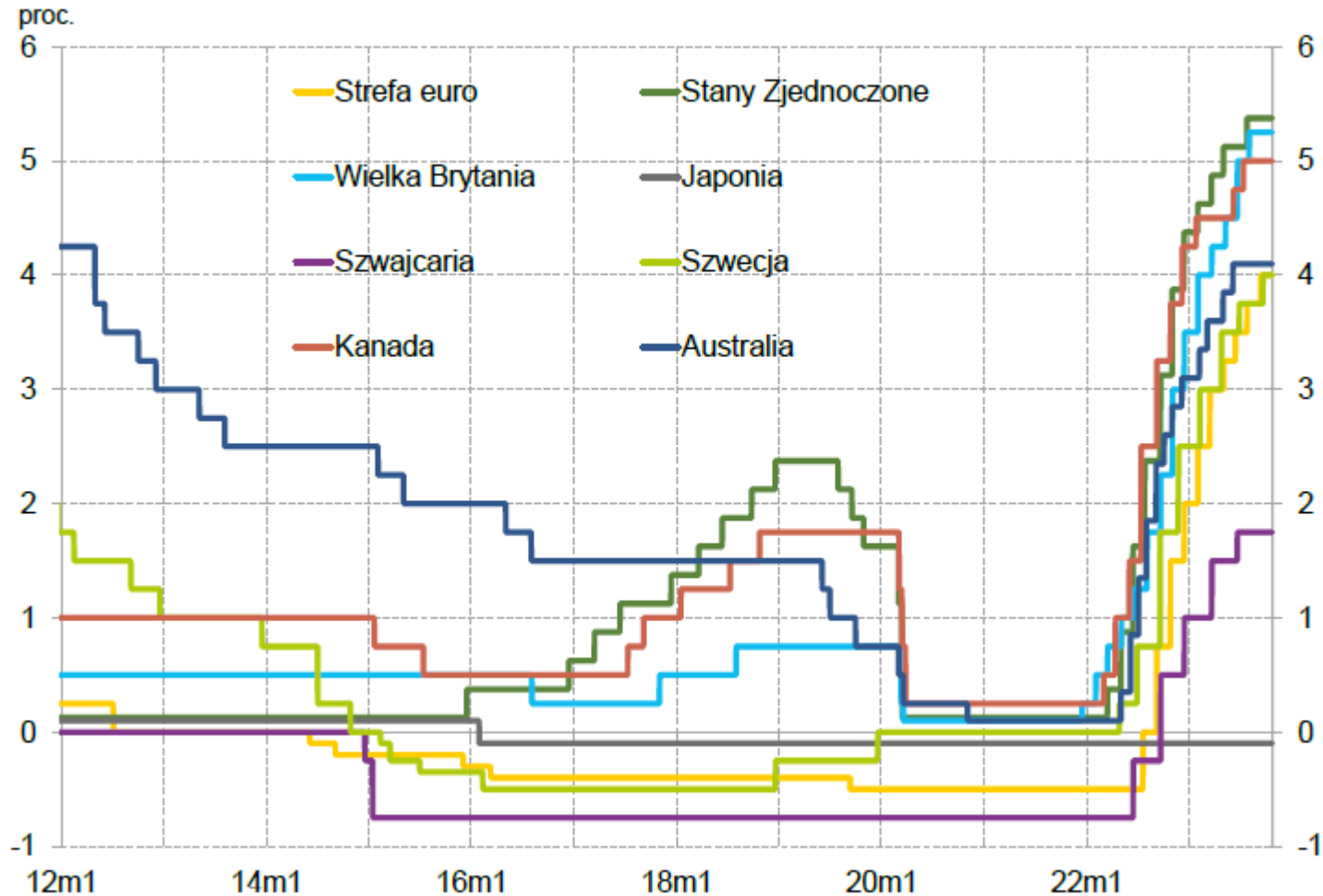
Restrykcyjna polityka monetarna - oznacza **zmniejszanie podaży pieniądza**. Stosowana jest w okresie podwyższonej inflacji. Wyższe stopy procentowe mogą doprowadzić do schłodzenia koniunktury (a nawet recesji).

Polityka monetarna w warunkach inflacji i recesji

W warunkach inflacji	W warunkach recesji
polityka restrykcyjna - zmniejszenie podaży pieniądza przez: - podwyższenie stóp %, - podwyższenie stóp rezerw obowiązkowych, - sprzedaż papierów wartościowych.	polityka ekspansywna - zwiększenie podaży pieniądza przez: - obniżenie stóp %, - obniżenie stóp rezerw obowiązkowych, - zakup papierów wartościowych.

Stopy procentowe wybranych banków centralnych

Stopa procentowa banku centralnego: dla Stanów Zjednoczonych – środek przedziału dla stopy *fed funds*; dla strefy euro – *deposit facility*; dla Japonii – *Complementary Deposit Facility*; dla Szwajcarii – *policy rate*; dla Wielkiej Brytanii – *Bank Rate*; dla Szwecji – *policy rate*; dla Kanady – *overnight rate target*; dla Australii – *cash rate target*.

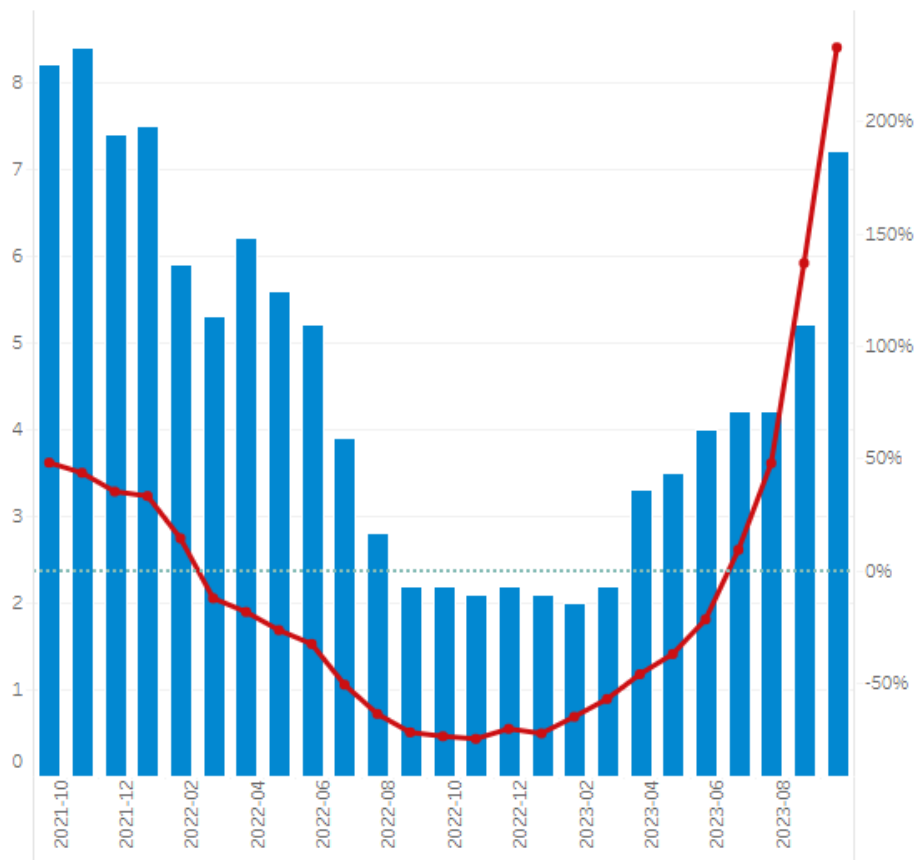
Kredyty mieszkaniowe

Mieszkania

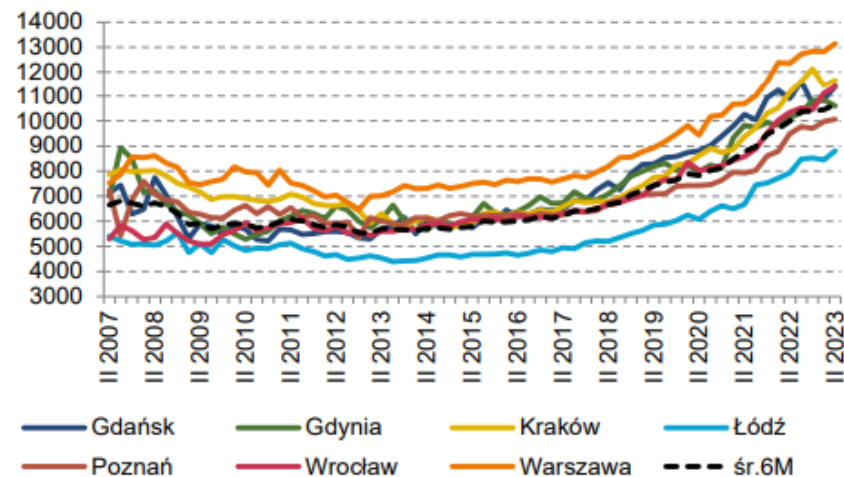
Kredyty mieszkaniowe

	Wprowadzone	Sprzedane	W ofercie
I 2020	13 001	18 883	44 254
II 2020	10 547	6 866	48 914
III 2020	12 953	13 313	49 289
IV 2020	12 122	13 963	48 028
I 2021	13 851	19 482	42 129
II 2021	15 803	19 491	37 844
III 2021	13 770	14 994	36 624
IV 2021	14 685	15 036	37 361
I 2022	13 498	10 410	40 457
II 2022	21 446	9 458	52 955
III 2022	7 290	6 598	51 396
IV 2022	6 782	8 493	48 592
I 2023	6 852	11 421	43 752
II 2023	10 172	15 517	40 584

Sprzedaż miesięczna (mld zł) i dynamika (r/r)

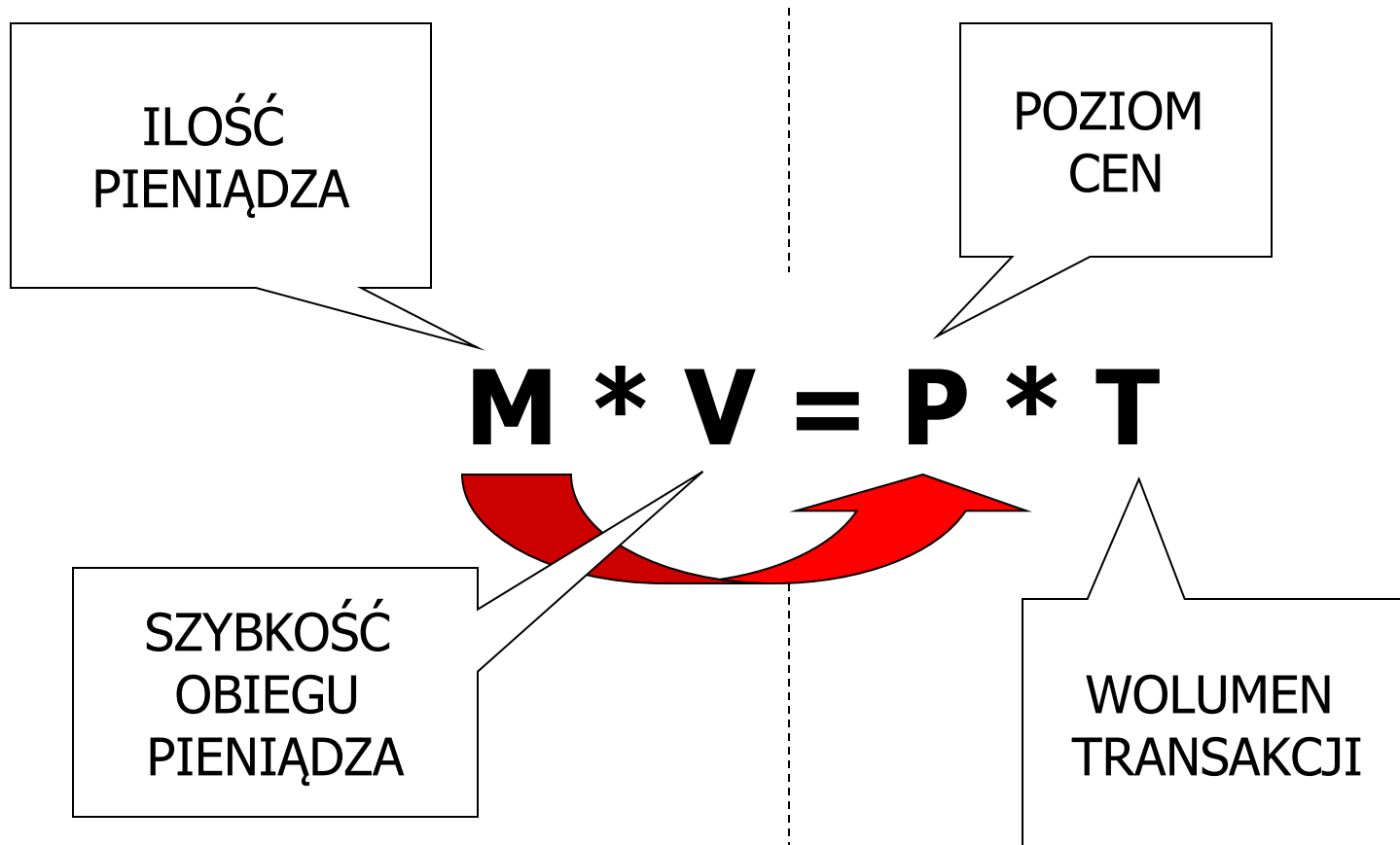
Wykres 1 Transakcyjne ceny mkw. mieszkań na RP w Warszawie i 6M, w zł

Źródło: <https://media.bik.pl/analizy-rynkowe>

Ilościowa teoria pieniądza

- wersja transakcyjna Irwinga Fishera

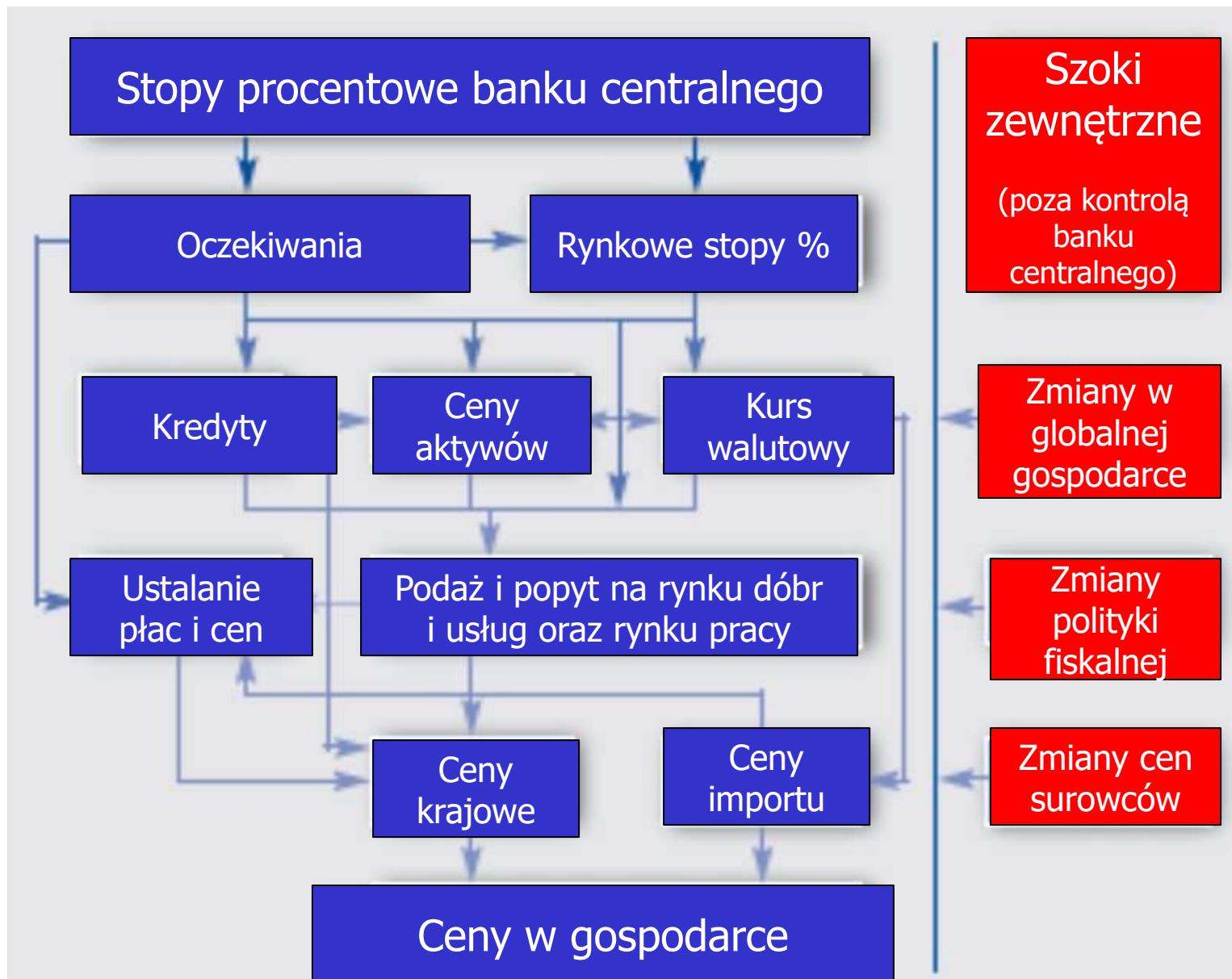
Narzędzia polityki monetarnej

Stopa dyskontowa – stopa procentowa stosowana przez bank centralny przy udzielaniu pożyczek bankom komercyjnym.

Operacje otwartego rynku – kupno lub sprzedaż papierów wartościowych przez bank centralny na otwartym rynku, powoduje zmianę wielkości bazy monetarnej.

Stopa rezerw obowiązkowych - minimalna relacja rezerw gotówkowych do wkładów, jaką muszą utrzymywać banki komercyjne na mocy decyzji banku centralnego.

Case study: Polityka monetarna w czasach Margaret Thatcher

[Premier Wielkiej Brytanii w okresie 4.05.1979-28.11.1990]

„To master inflation, proper monetary discipline is essential, with publicly stated targets for the growth of the money supply”.

Cel: wzrost M3 na poziomie 7-11%

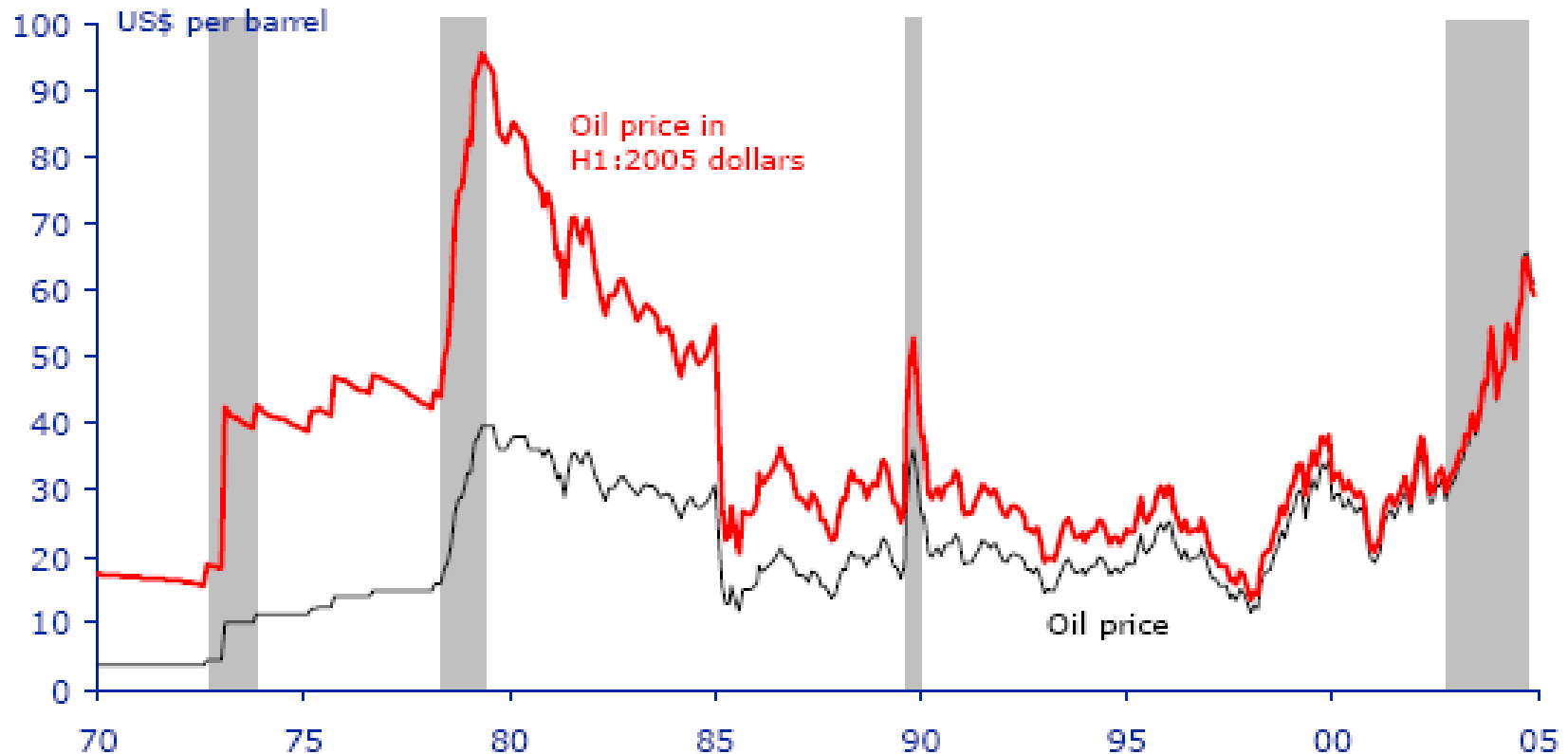
Aby ograniczyć akcję pożyczkową, Bank of England podniósł *Minimum Lending Rate* (MLR) [brytyjski odpowiednik *discount rate* w USA] z 12% do 14%

Wskaźniki koniunktury 1978-1982

Wskaźnik	1978	1979	1980	1981	1982
GDP (w mld funtów)	198,0	201,4	196,0	193,9	198,3
Inwestycje (w mld funtów)	41,2	41,6	39,3	35,6	37,6
Stopa inflacji (w %)	8,3	13,4	18,0	11,9	8,6
Stopa bezrobocia (w %)	5,5	5,1	6,4	10,0	11,7
Wydatki rządowe (w mld funtów)	46,7	47,6	48,4	48,3	49,0

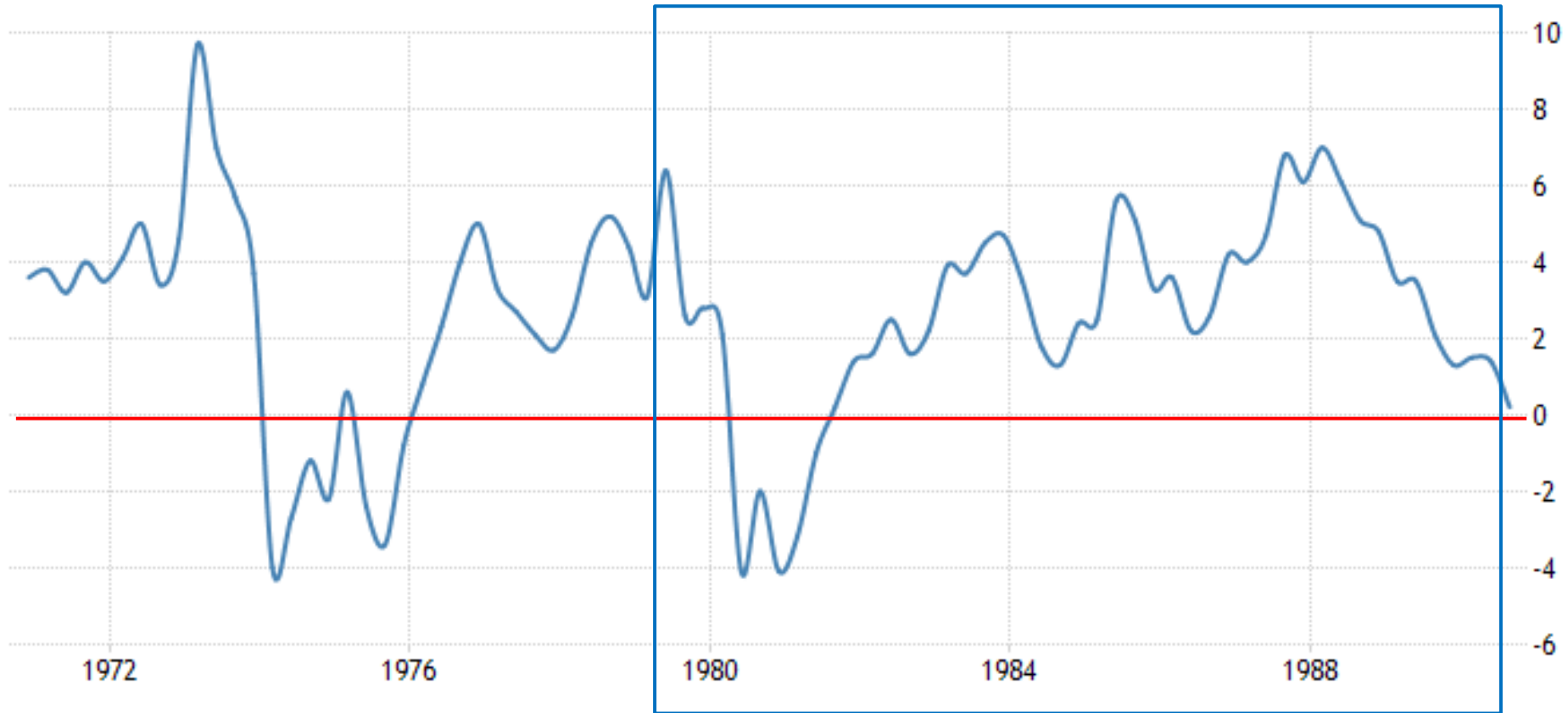
Zmiana cen nominalnych i realnych ropy naftowej

Nominal and real oil price

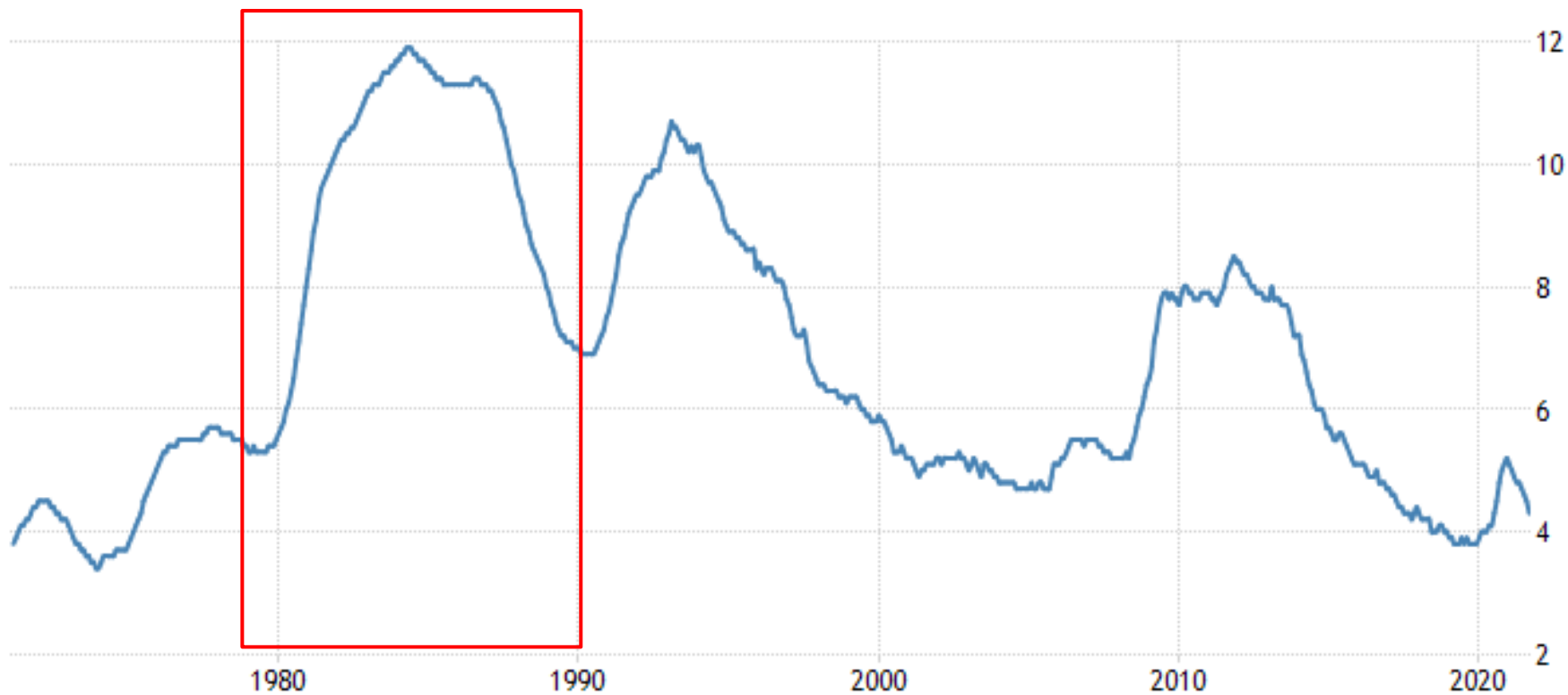
Note: Oil price is West Texas Intermediate
Source: Thomson Financial Datastream; US Bureau of Labor Statistics; Economics@ANZ.

Wzrost gospodarczy w Wielkiej Brytanii w latach 1970-1990

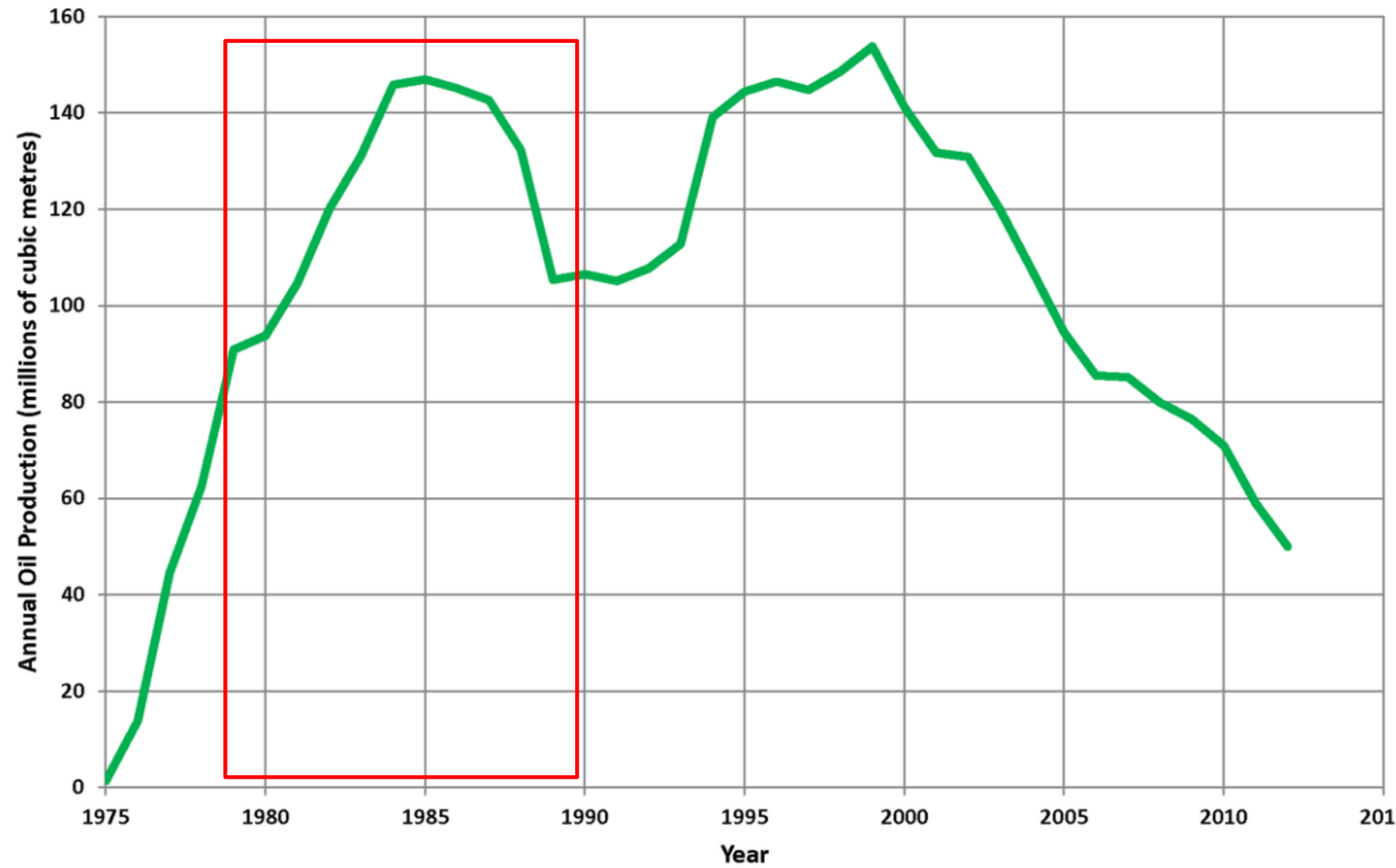
SOURCE: [TRADINGECONOMICS.COM](https://tradingeconomics.com) | OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS

Stopa bezrobocia w Wielkiej Brytanii w latach 1970-2021

SOURCE: [TRADINGECONOMICS.COM](https://tradingeconomics.com) | OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS

Oil Production in the United Kingdom, 1975-2012

Wskaźniki makroekonomiczne w USA, 1999-2004

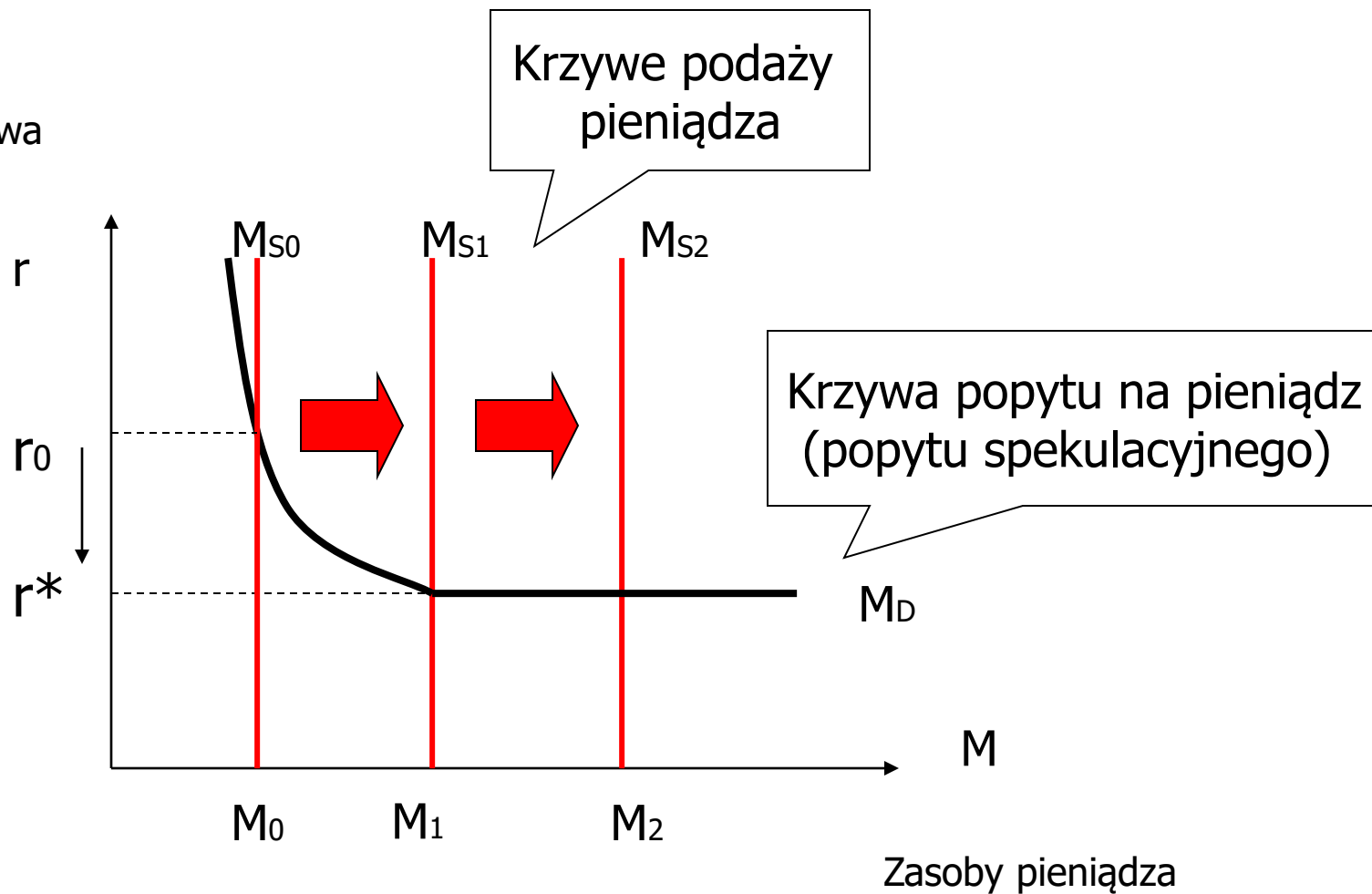

Wskaźnik	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Wzrost gospodarczy	4.4	3.7	0.8	1.6	2.5	3.6
Stopa bezrobocia	4.2	4.0	4.8	5.8	6.0	5.5
Stopa zatrudnienia	73.9	74.1	73.1	71.9	71.2	71.2
Wzrost zatrudnienia	1.9	2.0	-0.7	-0.3	0.9	1.1
Inflacja	2.2	3.4	2.8	1.6	2.3	2.7
Saldo budżetu / PKB	0.9	1.6	-0.4	-3.8	-4.6	-4.4
Dług publiczny / PKB	64.1	58.2	57.9	60.2	62.5	63.4
Stopa procentowa FED	5.50	6.50	1.75	1.25	1.00	2.25
Stopa inwestycji (%PKB)	19,6	19,9	19,2	17,9	17,9	18,4

Pułapka płynności

Stopa procentowa

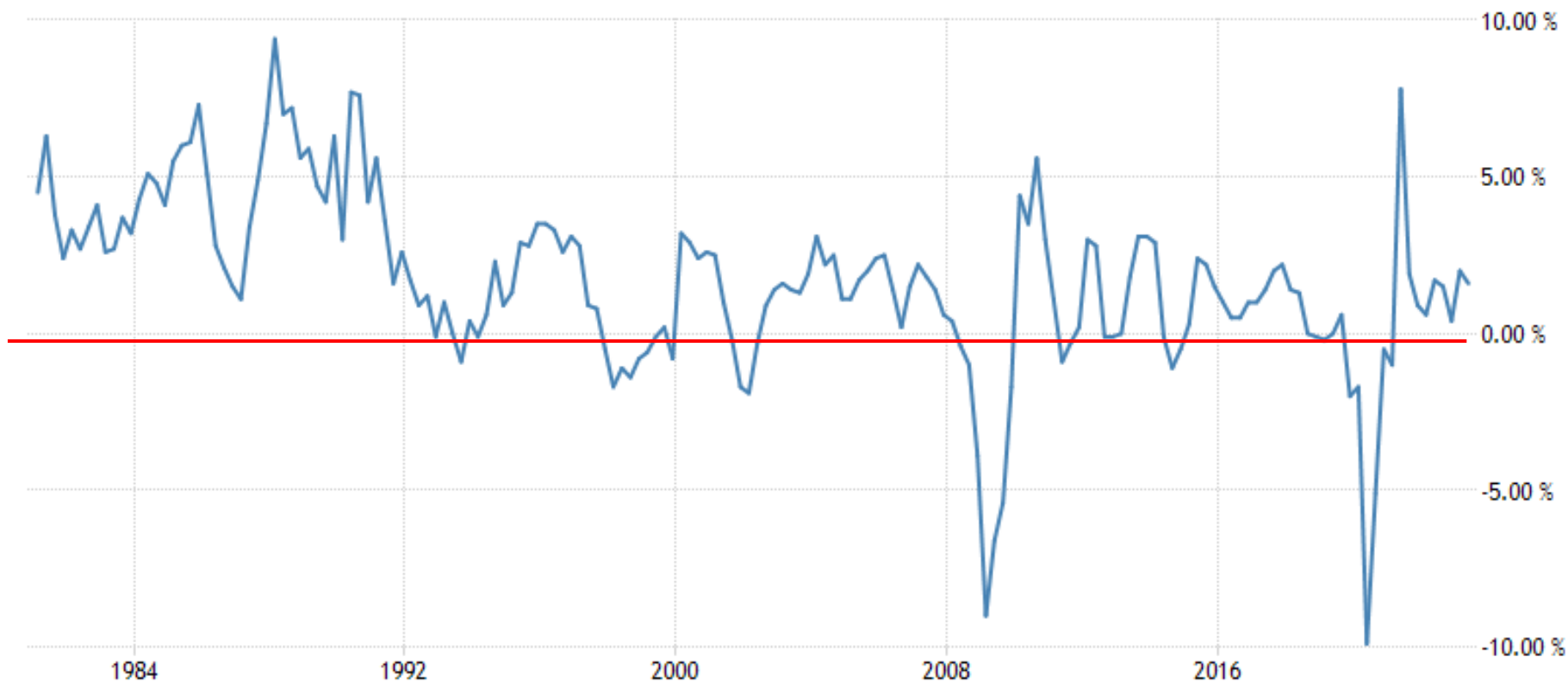

Wskaźniki makroekonomiczne w Japonii, 2000-2004

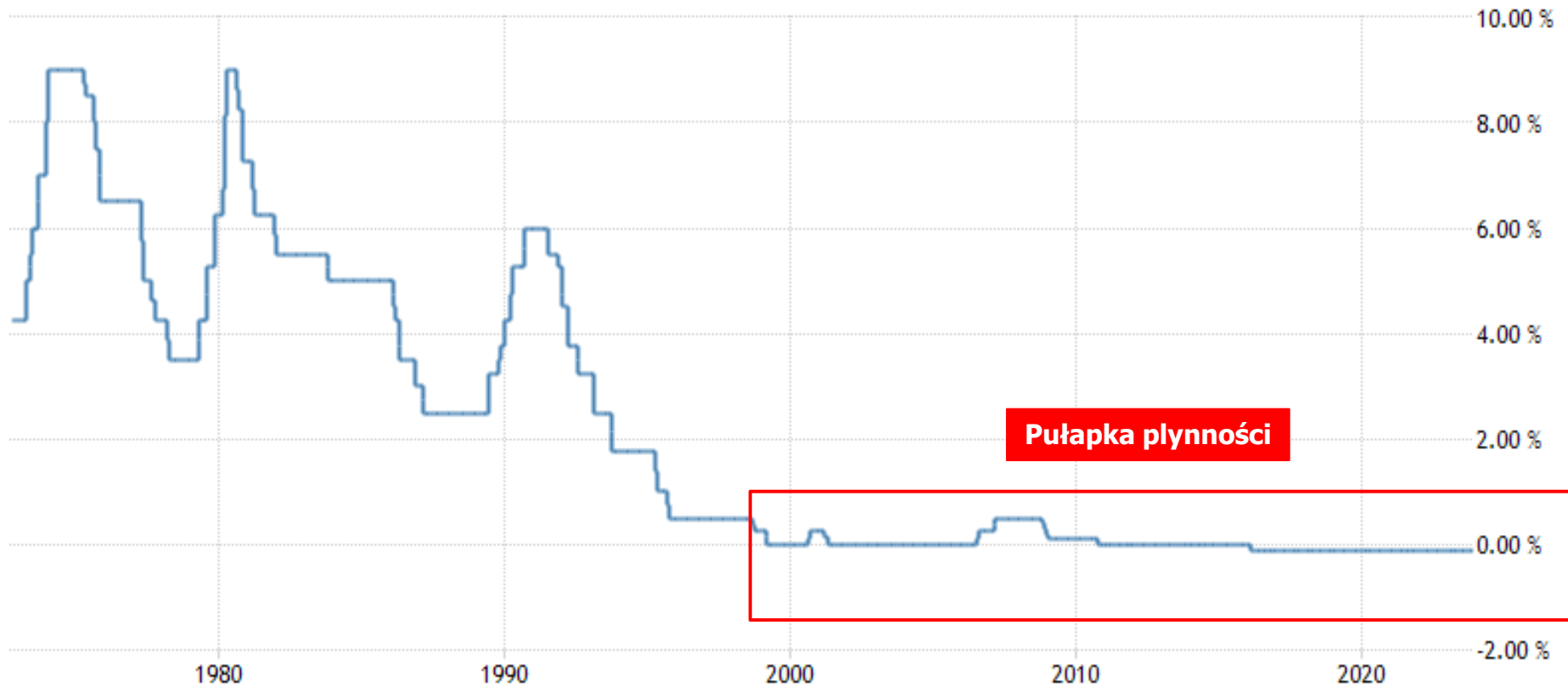

Wskaźnik	2000	2001	2002	2003	2004
Wzrost gospodarczy	2.9	0.2	0.3	1.4	2.7
Stopa bezrobocia	4.7	5.0	5.4	5.3	4.7
Stopa zatrudnienia	68.9	68.8	68.2	68.4	68.7
Inflacja	-0.7	-0.7	-0.9	-0.3	0.0
Deficyt budżetowy / PKB	-7.5	-6.1	-7.9	-7.7	-6.5
Dług publiczny / PKB	134.1	142.3	149.5	157.6	164.0
Stopa inwestycji (% PKB)	25,2	24,7	23,3	22,9	22,9
Stopa procentowa Bank of Japan	0.50	0.10	0.10	0.10	0.10

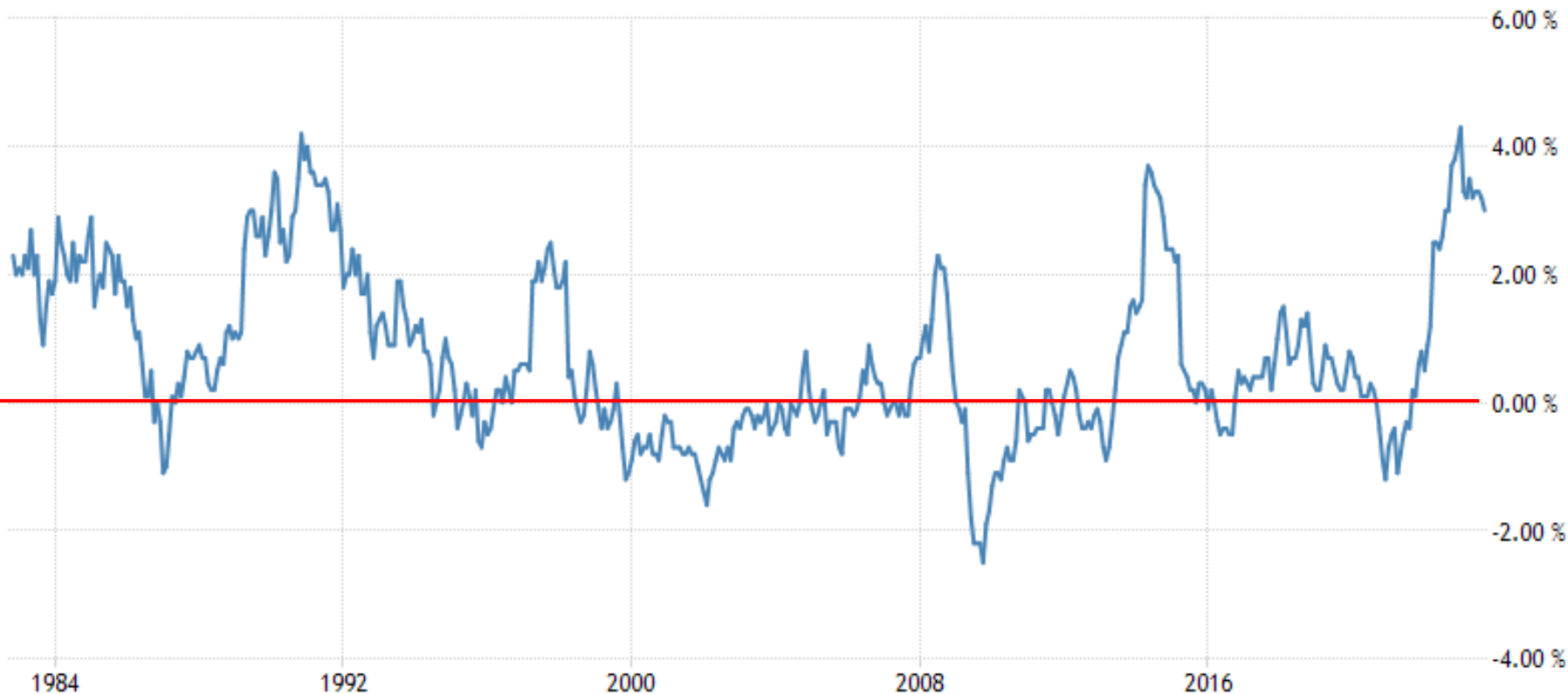
Wzrost gospodarczy w Japonii w latach 1982-2023

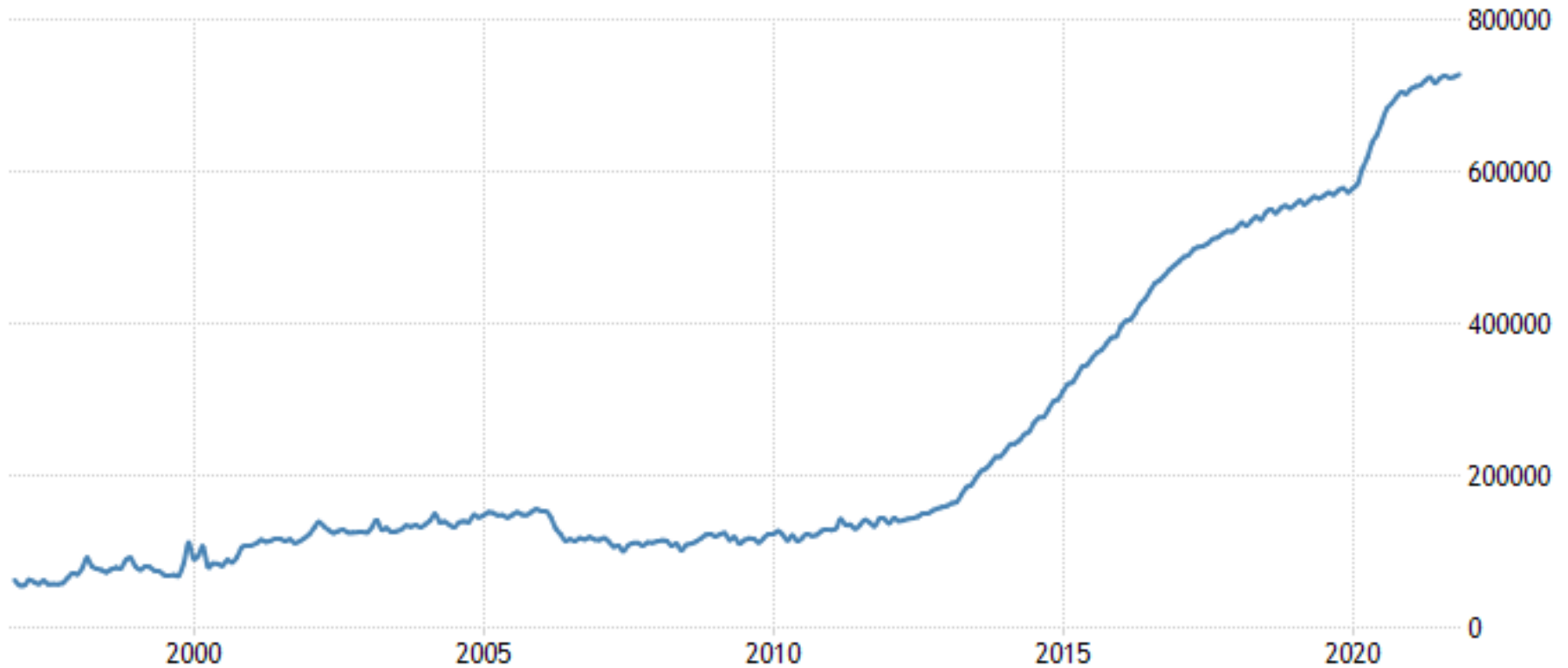
Stopy procentowe w Japonii, 1972-2023

Stopa inflacji w Japonii w latach 1998-2023

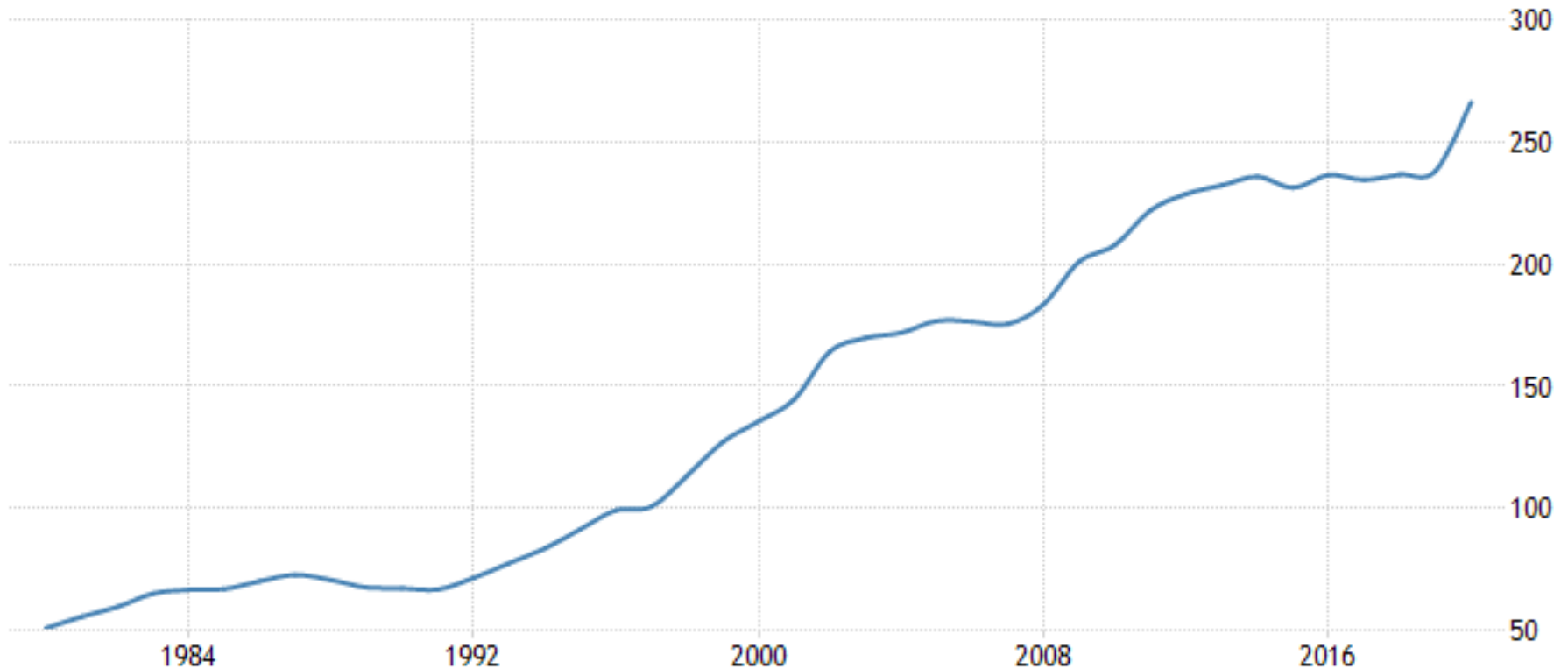
Suma bilansowa Bank of Japan

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | BANK OF JAPAN

Central Bank Balance Sheet in Japan increased to 728218 JPY Billion in November from 725188 JPY Billion in October of 2021.

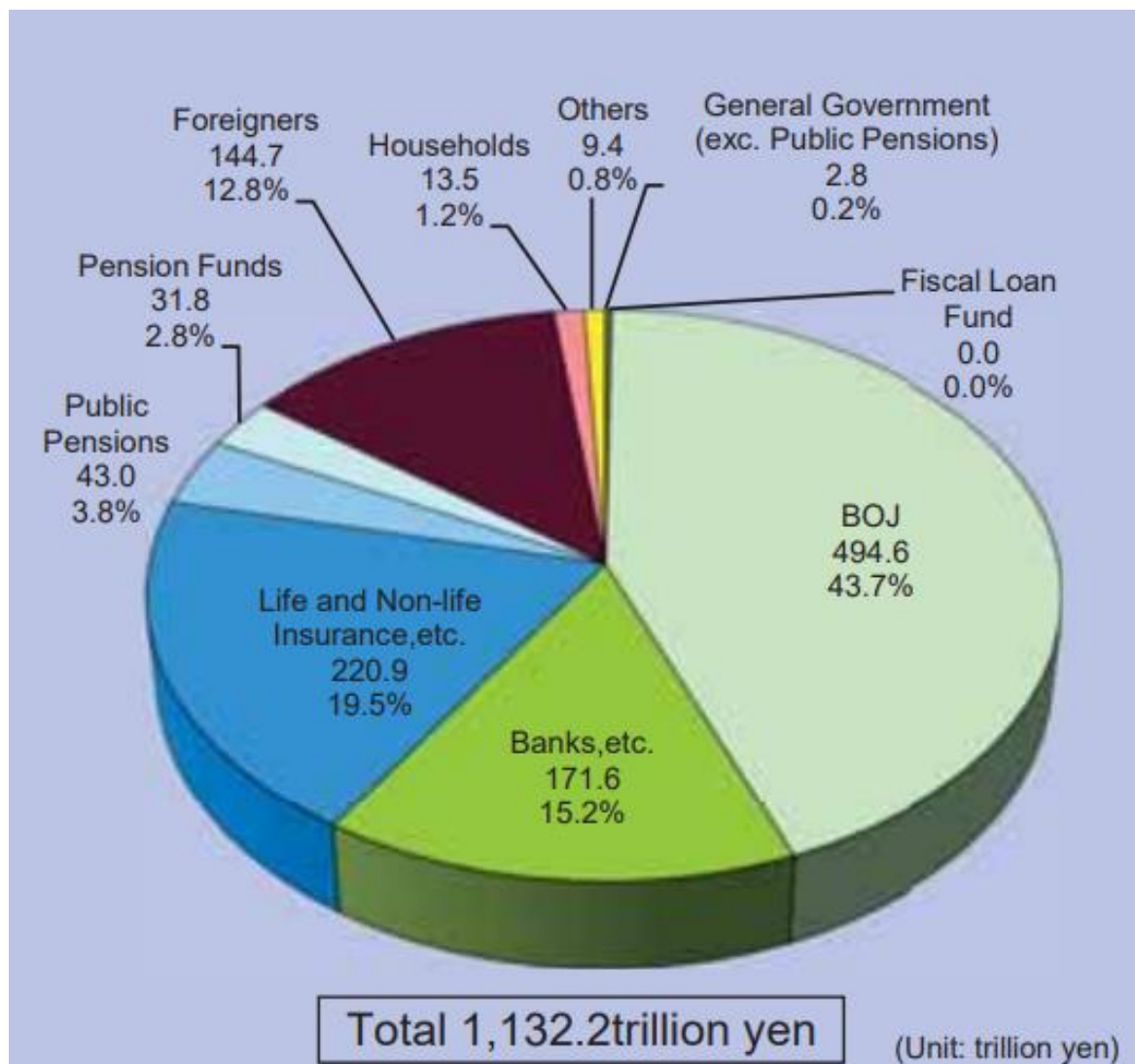
Dług publiczny w Japonii (w % PKB)

SOURCE: TRADINGECONOMICS.COM | MINISTRY OF FINANCE, JAPAN

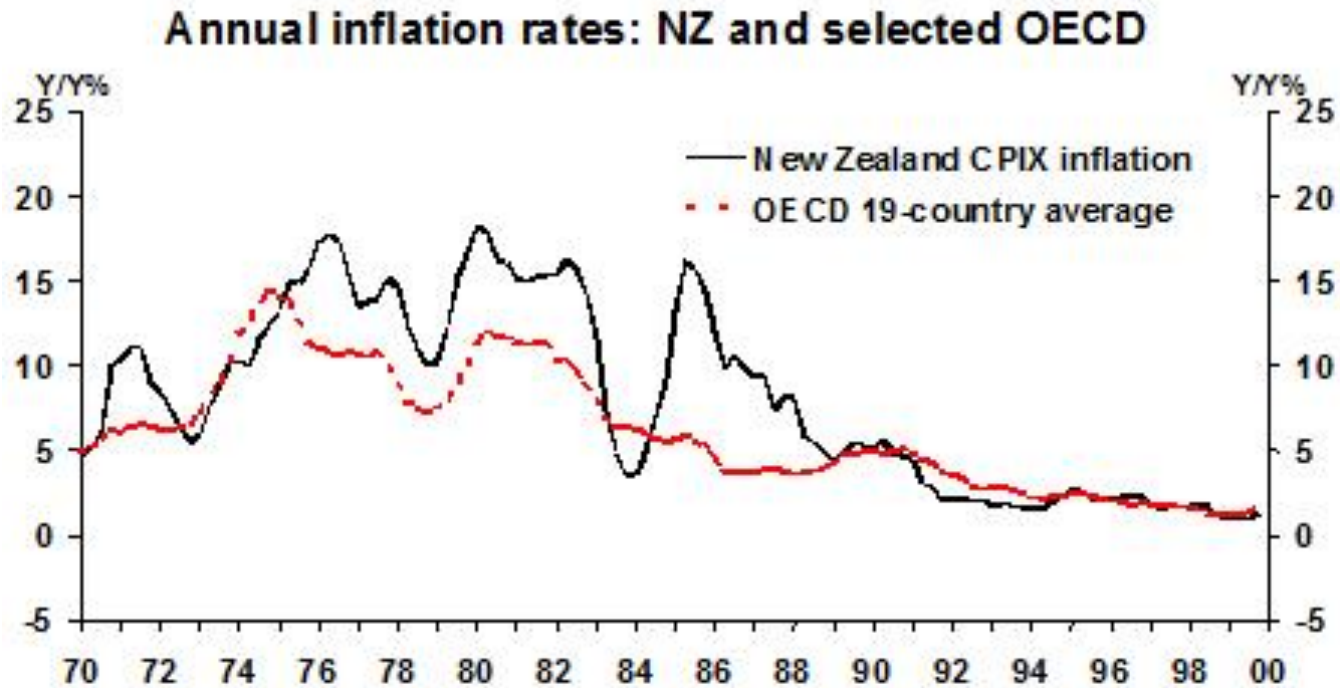
Japan recorded a Government Debt to GDP of **266% of the country's GDP** in 2020.

Posiadacze japońskich rządowych papierów wartościowych (JGB i T-Bill), XII 2019

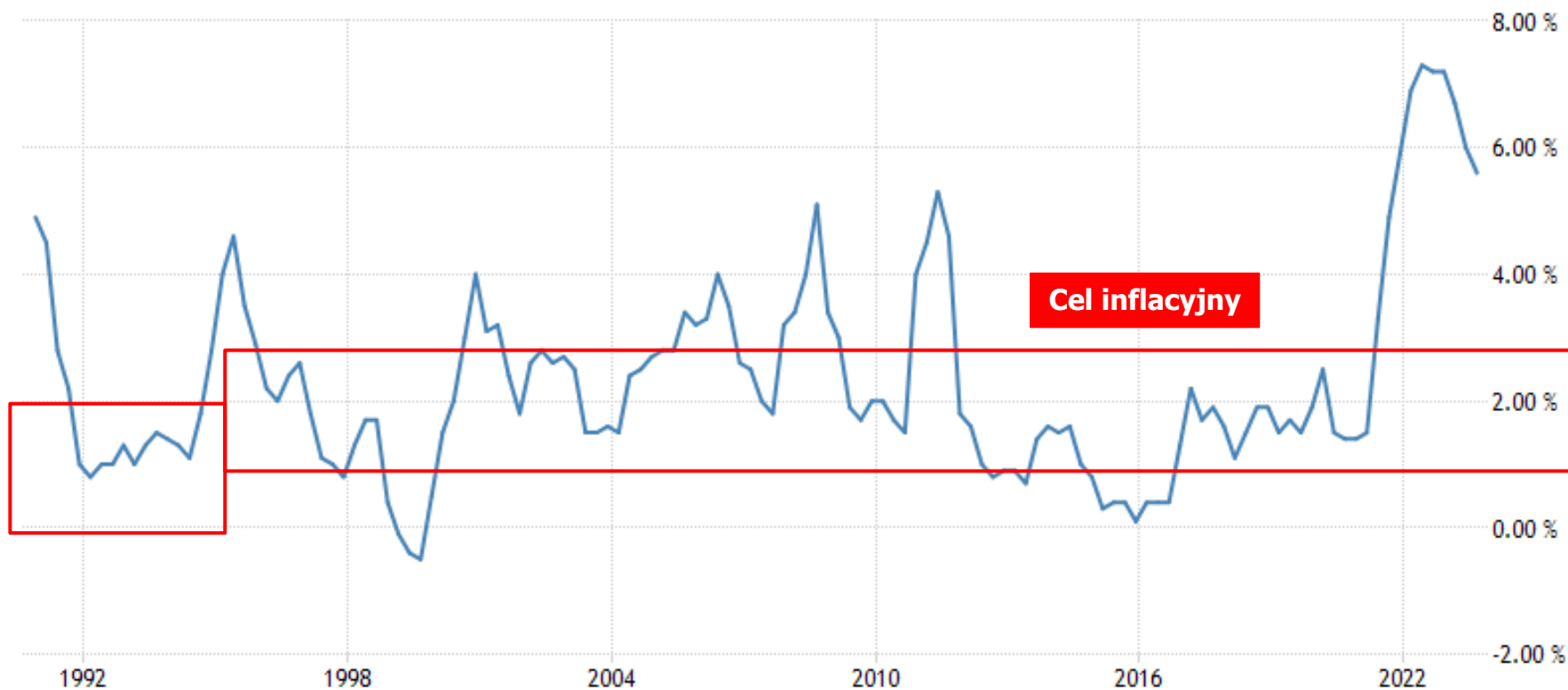
Inflation targeting w Nowej Zelandii

Wysoka inflacja w Nowej Zelandii w latach 70-tych i 80-tych

Ustawa The Reserve Bank of New Zealand Act 1989
wprowadza politykę *inflation targeting* - cel inflacja 0-2%

Stopa inflacji w Nowej Zelandii w latach 1990-2023

Inflation targeting w Nowej Zelandii

Official Cash Rate

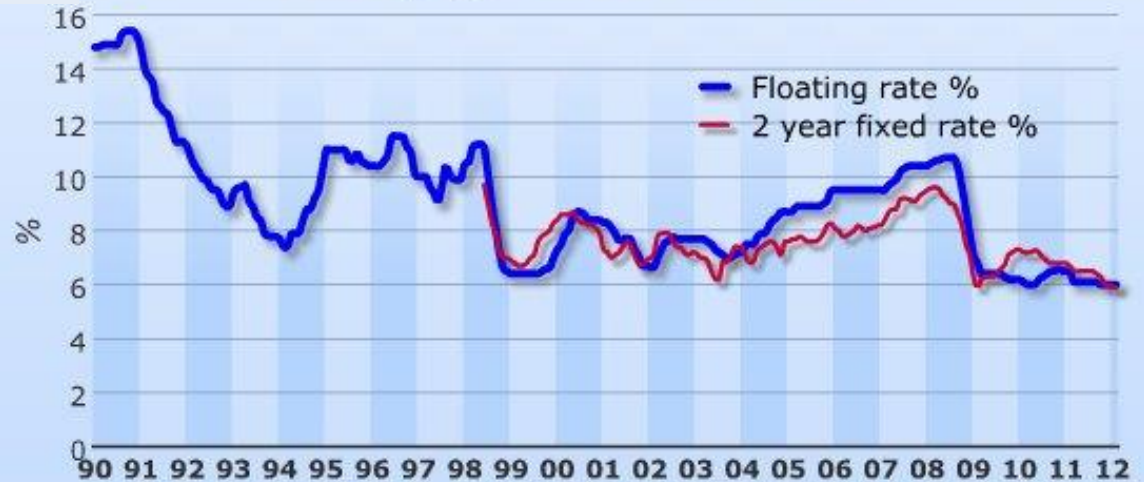

Source: RBNZ.

Utrzymanie niskiej inflacji wymaga stosowania wysokich stóp procentowych

Wysokie oprocentowanie kredytów hipotecznych

Mortgage interest rates

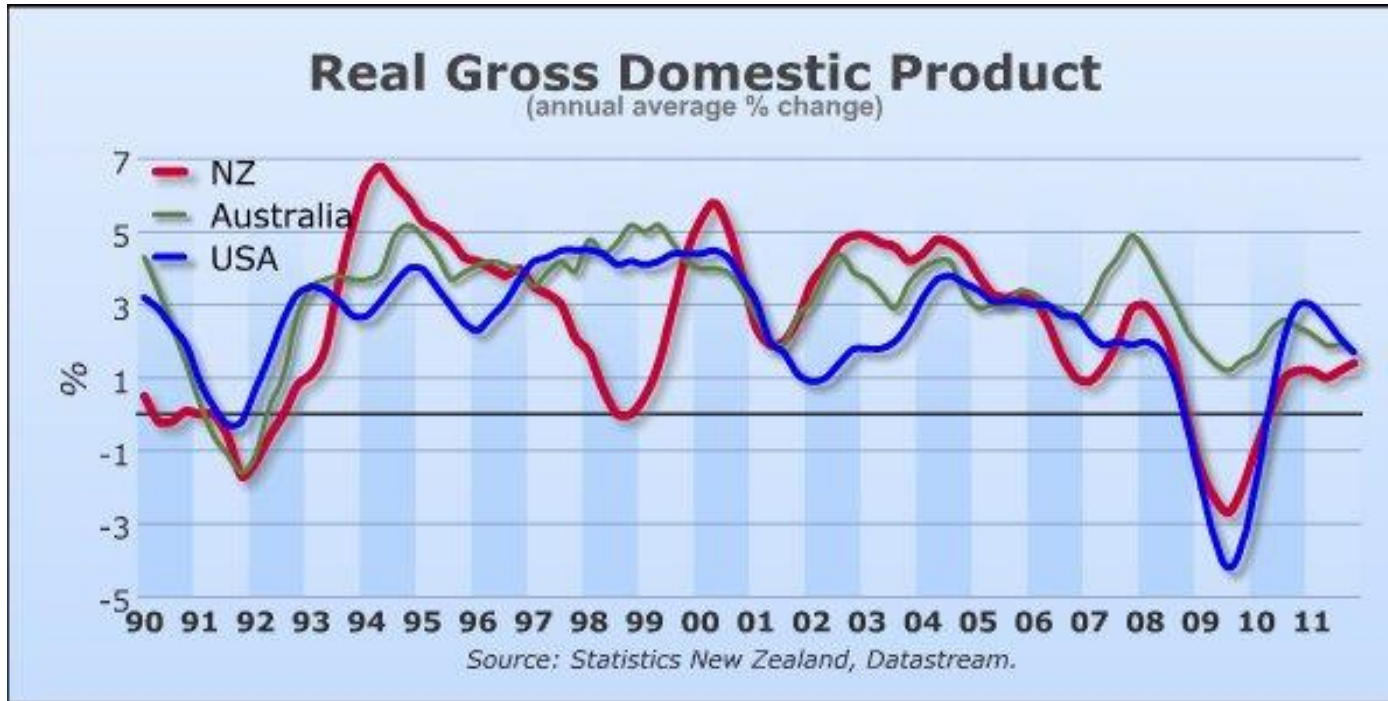

Source: RBNZ. The rates are those offered for new customers.

Stopy procentowe w Nowej Zelandii, 1990-2023

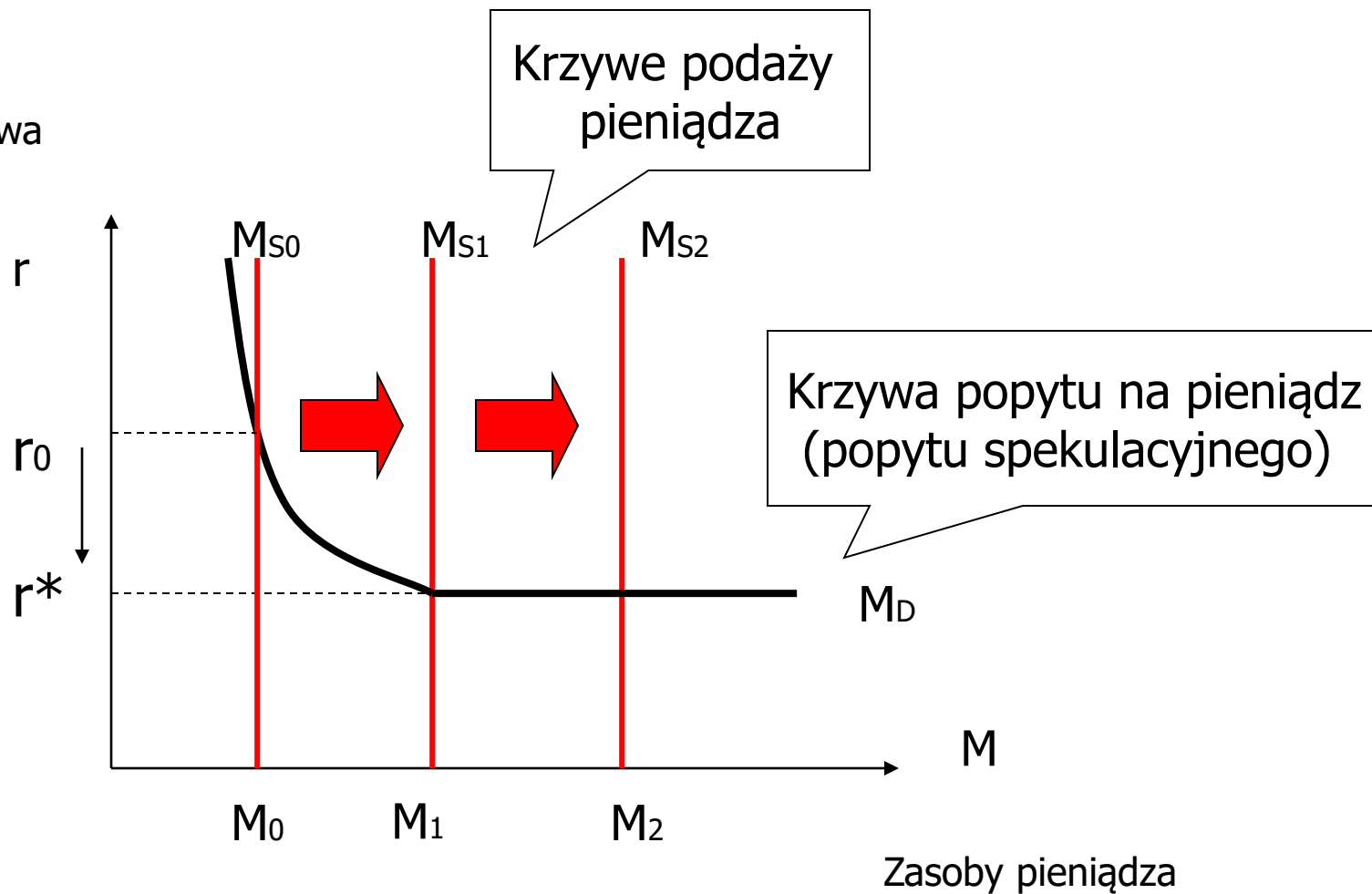
Inflation targeting w Nowej Zelandii

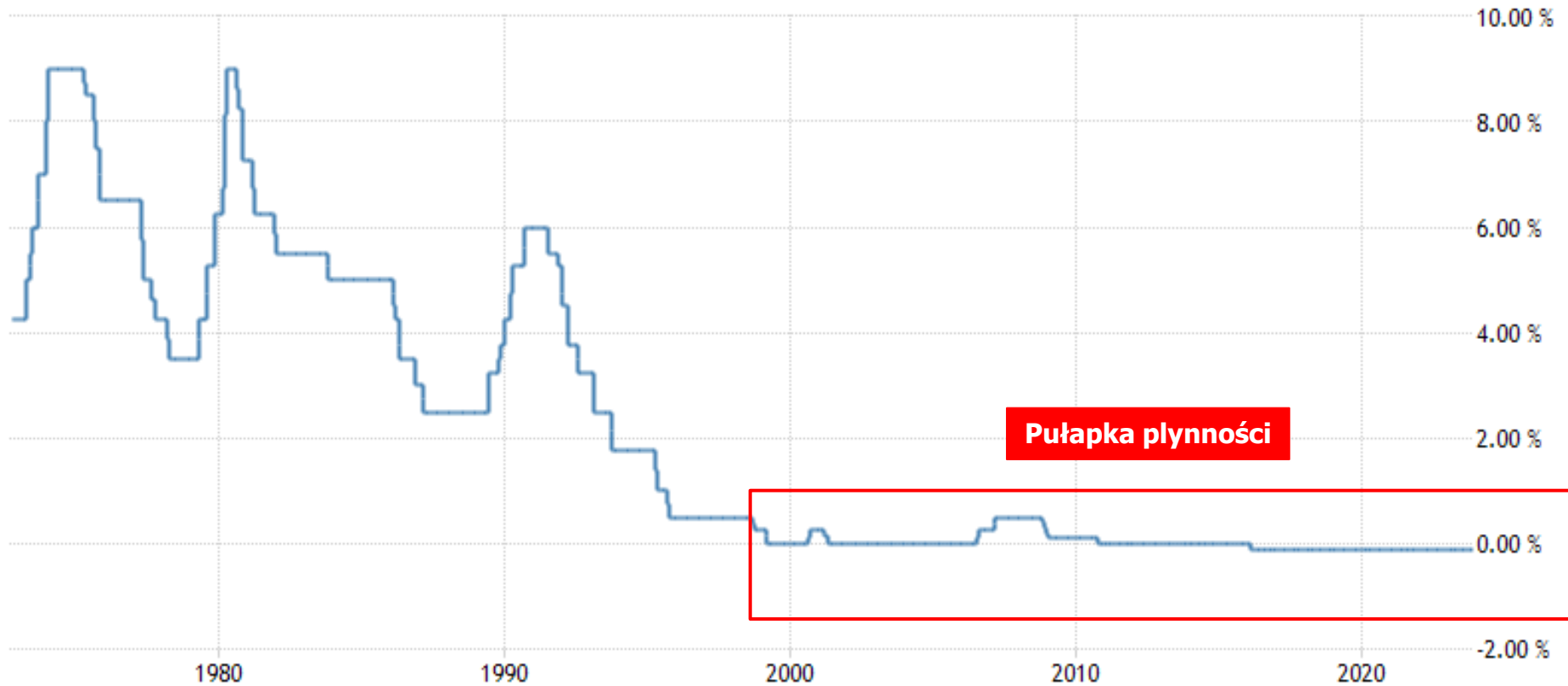
Duże wahania PKB w Nowej Zelandii
i relatywnie niższe tempo wzrostu

Pułapka płynności

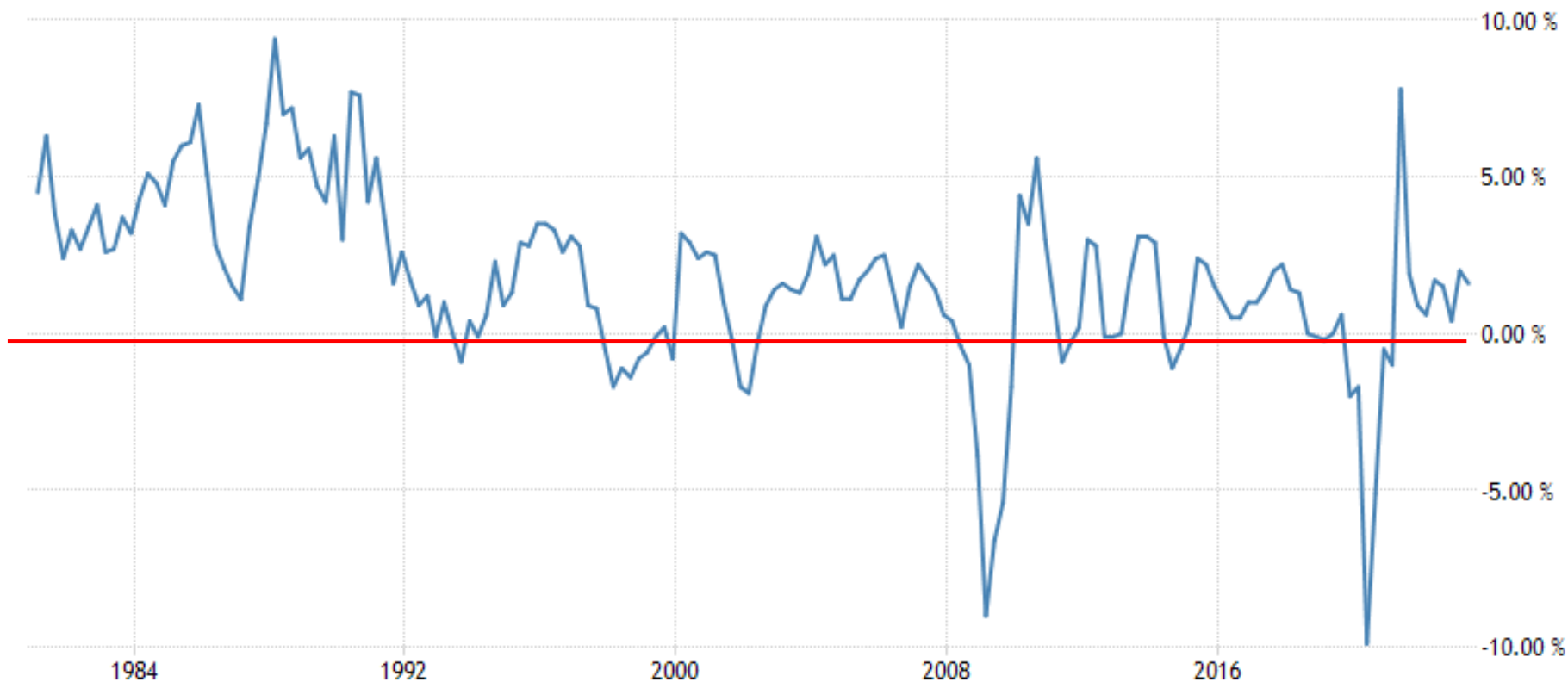
Stopa procentowa

Stopy procentowe w Japonii, 1972-2023

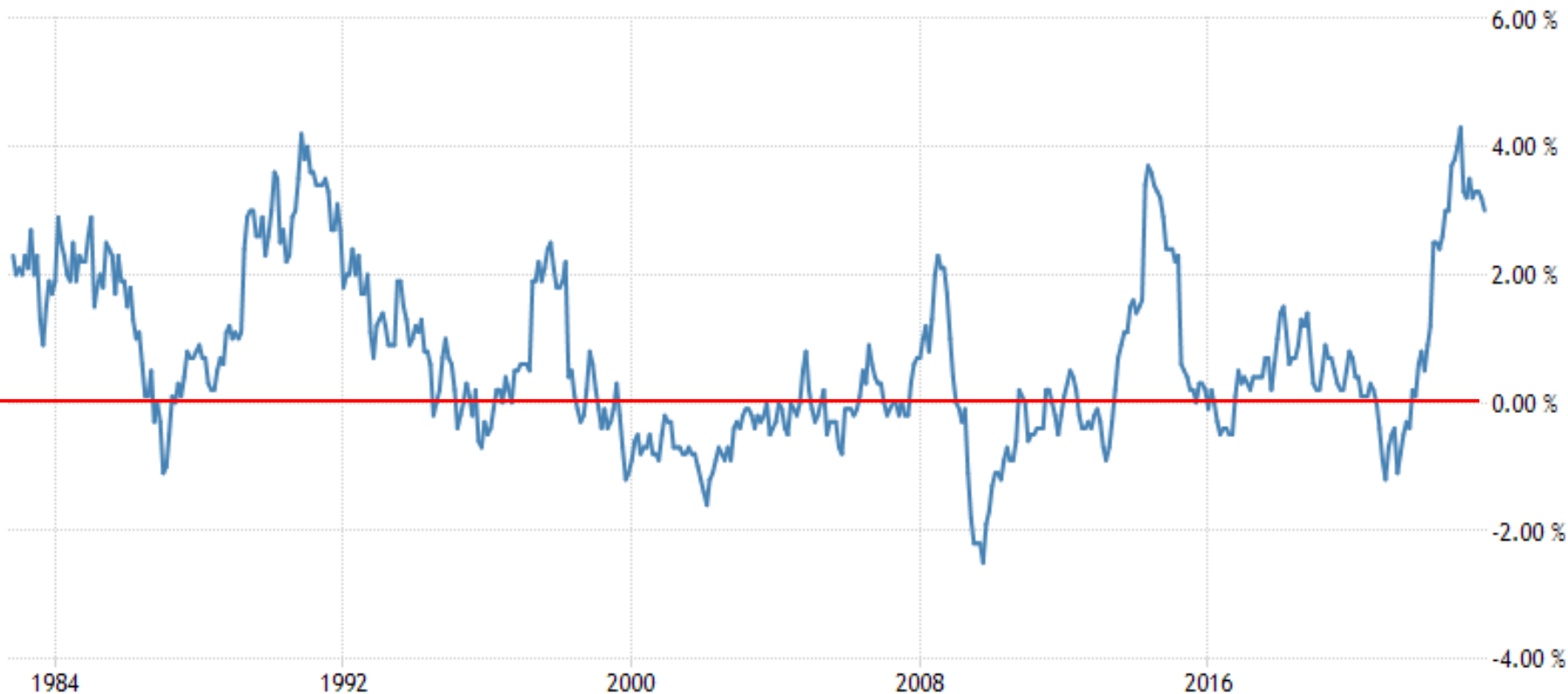

Wzrost gospodarczy w Japonii w latach 1982-2023

Stopa inflacji w Japonii w latach 1998-2023

Teoria pośrednictwa finansowego (1)

Banki **rozwiązują problem płynności**, który pojawia się przy pożyczkach bezpośrednich (bez pośrednictwa banków). Jeżeli pojedyncza osoba lub firma pożycza pieniądze innej osobie lub firmie, to pozbywa się płynnych środków (na czas trwania pożyczki) i nie może zaspokoić swoich (często pojawiających się nagle) potrzeb inwestycyjnych lub konsumpcyjnych.

Banki **ograniczają ryzyko kredytowe** (angażując się w wiele projektów) oraz zmniejszają asymetrię informacji (dzięki dostępowi do różnych szczegółowych informacji o kondycji pożyczkobiorcy).

Diamond i Rajan (1999)

Teoria pośrednictwa finansowego (2)

Banki mogą **minimalizować koszty transakcyjne** (przy dużej skali działalności koszty stałe wyceny aktywów rozkładają się na wiele projektów) oraz zmniejszać istniejącą asymetrię informacji (mają lepszy dostęp do informacji, szczególnie wtedy, gdy kredytów udzielają swoim dotychczasowym klientom).

Allen i Santomero (1998)

Banki w imieniu depozytariuszy prowadzą **monitoring kredytów** (dzięki efektom skali i dostępowi do poufnych informacji, banki czynią to znacznie efektywniej niż pojedyncze osoby).

Diamond (1984)

Płynność - definicja

Płynność – łatwość z jaką można zamienić dany rodzaj aktywów na inne aktywa (w możliwie najkrótszym czasie i przy możliwie najmniejszej utracie wartości).

Najbardziej płynnym rodzajem aktywów jest **gotówka**.

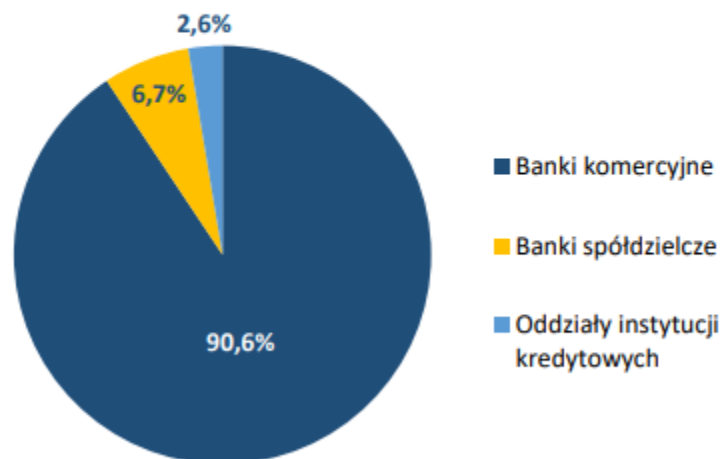

Liczba banków i struktura sektora bankowego

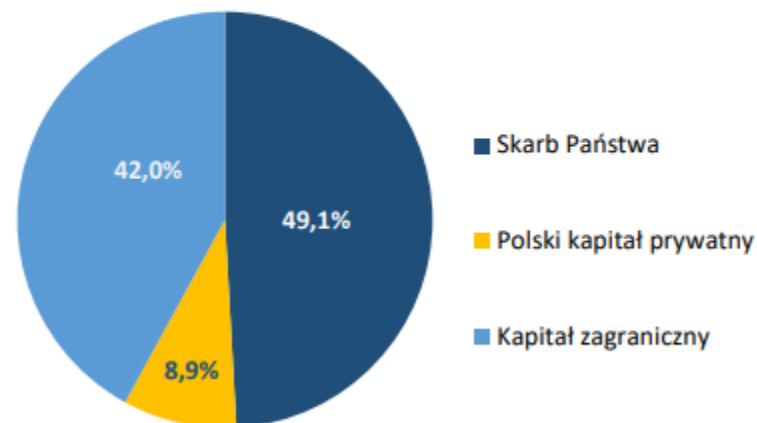
Na koniec września 2023 r.
działalność prowadziło:

- 29 banków komercyjnych,
- 492 banki spółdzielcze,
- 34 oddziały instytucji kredytowych.

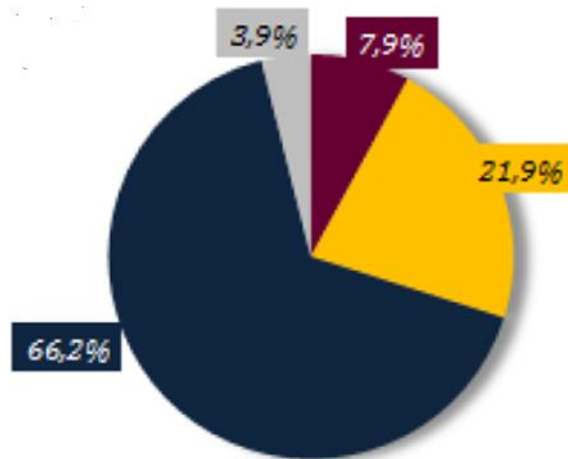
Struktura podmiotowa (udział w aktywach)
wrzesień 2023

Pochodzenie kapitału (udział w aktywach)
wrzesień 2023

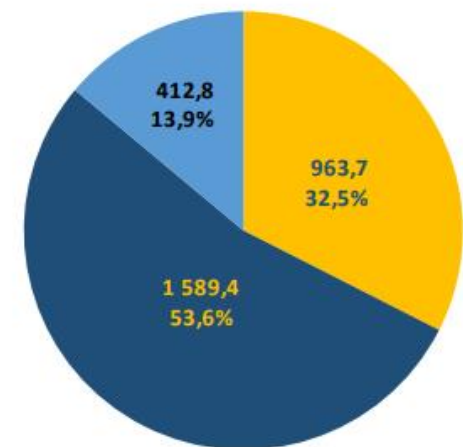

Struktura aktywów sektora bankowego, VI 2017 i IX 2023

- Kasa, NBP, należności od banków
- Instrumenty dłużne i kapitałowe
- Kredyty
- Pozostałe pozycje

VI 2017

- Instrumenty dłużne
- Kredyty i zaliczki
- Pozostałe aktywa

IX 2023

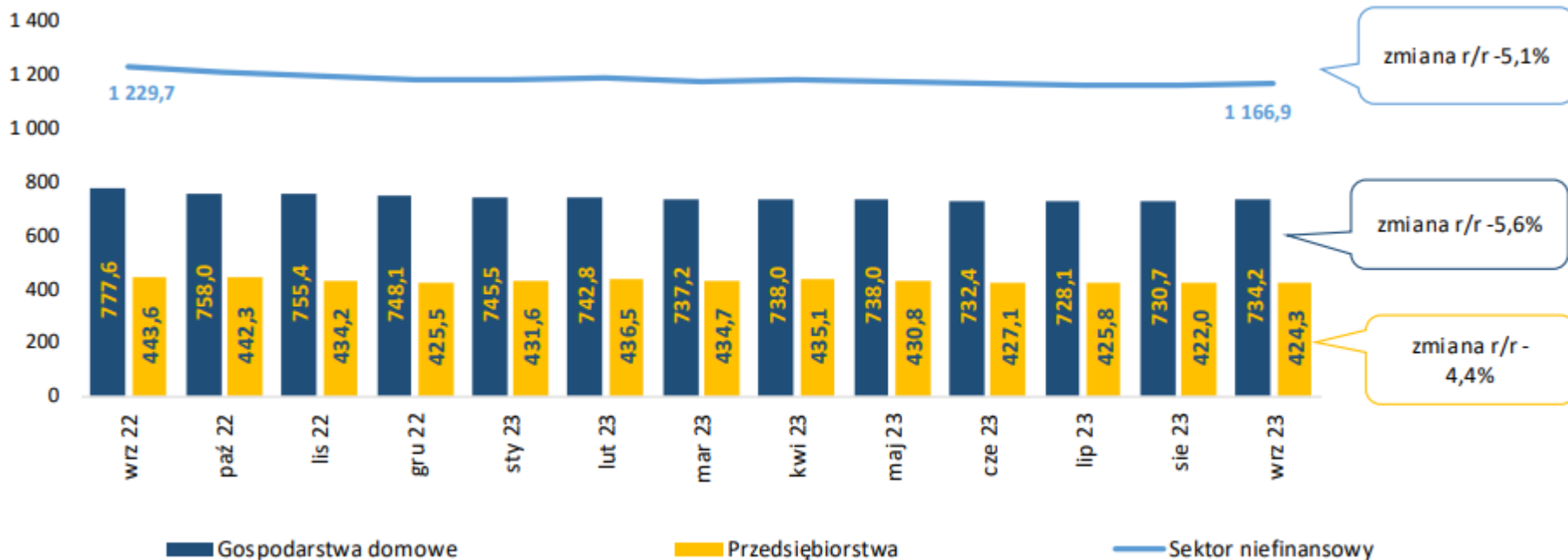
	gru 20	gru 21	gru 22	zmiana r/r 2022/2021	
	(mld zł)			(mld zł)	(%)
Kasa, środki w bankach centralnych i inne depozyty płatne na żądanie	112,6	150,7	142,6	-8,1	-5,4%
Papiery dłużne	695,1	740,6	807,2	66,6	9,0%
Instrumenty kapitałowe	6,4	6,0	5,4	-0,6	-9,3%
Kredyty i zaliczki wyceniane wg wartości godziwej	55,8	66,8	62,8	-4,0	-6,0%
Kredyty i zaliczki wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 288,5	1 363,9	1 419,7	55,8	4,1%
Pozostałe aktywa	191,6	244,6	295,3	50,7	20,7%

Struktura portfela papierów dłużnych

	gru 20	gru 21	gru 22	zmiana r/r 2022/2021	
	(mld zł)			(mld zł)	(%)
Sektor finansowy, w tym:	232,8	303,7	384,9	81,2	26,7%
emitowane przez banki centralne	121,2	177,2	249,9	72,7	41,0%
Sektor niefinansowy	16,8	18,2	17,6	-0,6	-3,8%
Sektor inst. rządowych i samorz., w tym:	445,5	418,7	404,8	-13,9	-3,3%
emitowane przez rządy	420,1	393,5	376,7	-16,8	-4,3%
emitowane przez samorządy	25,4	25,2	28,1	2,9	11,4%

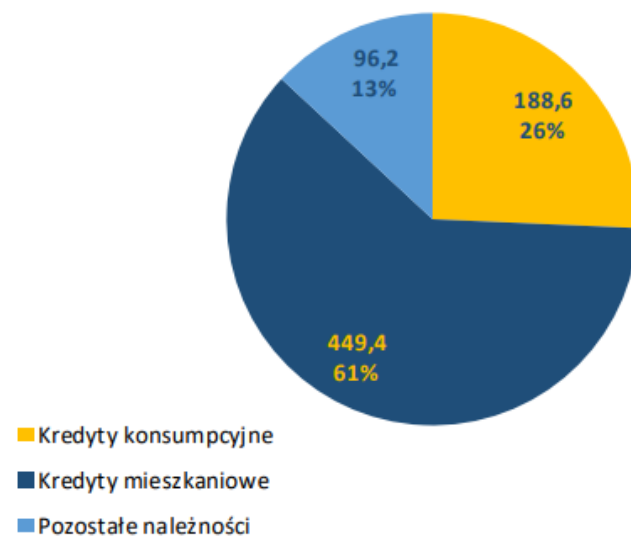
Źródło: KNF, 2023.

Kredyty dla sektora niefinansowego (w mld PLN)

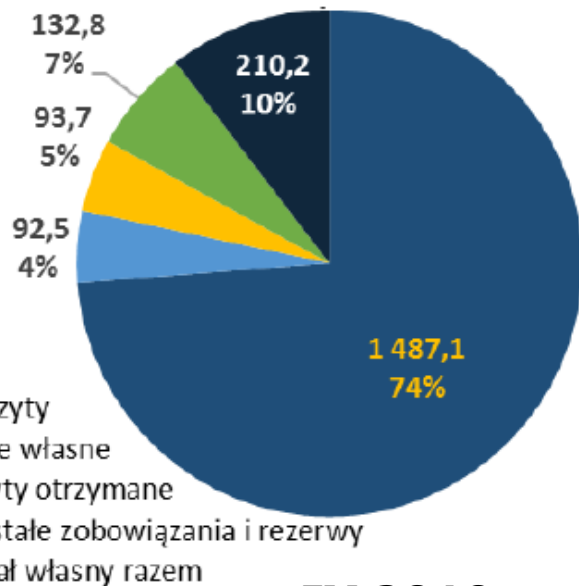
Źródło: KNF, 2023.

Kredyty dla gospodarstw domowych

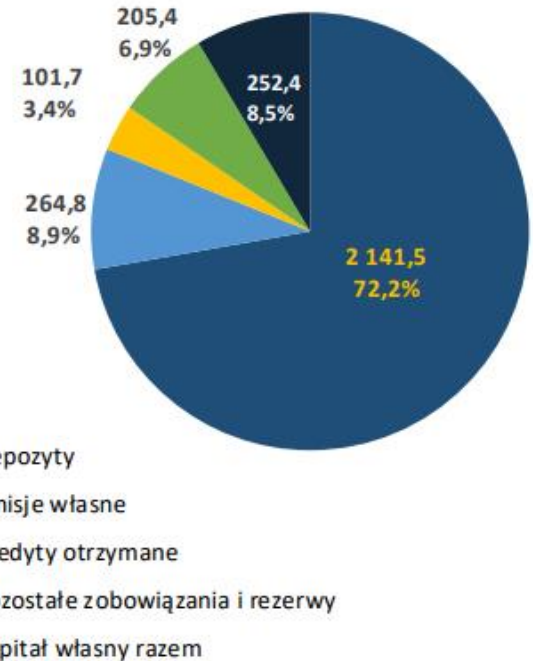

Struktura pasywów sektora bankowego, IX 2019 i IX 2023

IX 2019

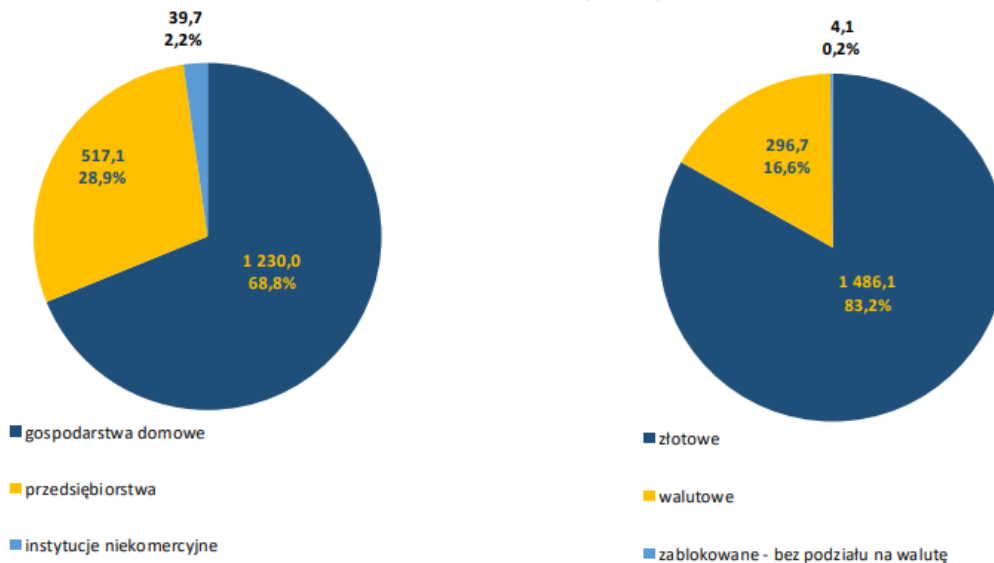
IX 2023

	gru 20	gru 21	gru 22	zmiana r/r 2022/2021	
	(mld zł)			(mld zł)	(%)
Depozyty	1 697,9	1 870,4	1 974,5	104,1	5,6%
Zobowiązania z tytułu własnej emisji	191,1	220,2	234,1	13,9	6,3%
Kredyty od sektora finansowego	90,6	88,8	99,4	10,6	12,0%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	150,9	193,6	221,2	27,6	14,2%
Kapitał własny razem	219,7	199,5	203,7	4,2	2,1%

Depozyty sektora niefinansowego jako główne źródło finansowania banków (w mld PLN)

	gru 20	gru 21	gru 22	zmiana r/r 2022 / 2021	
	(mld zł)			(mld zł)	(%)
Depozyty gospodarstw domowych	1 018,4	1 087,8	1 131,4	43,5	4,0%
złotowe	896,6	948,0	954,8	6,8	0,7%
w walucie	121,8	139,8	176,6	36,7	26,3%
Depozyty przedsiębiorstw	386,8	429,9	483,5	53,6	12,5%
złotowe	319,1	349,2	370,3	21,1	6,0%
w walucie	67,7	80,7	113,2	32,5	40,3%
Depozyty instytucji niekomercyjnych	29,7	31,6	35,9	4,2	13,3%
złotowe	28,7	30,4	33,9	3,5	11,6%
w walucie	1,0	1,3	2,0	0,7	55,6%

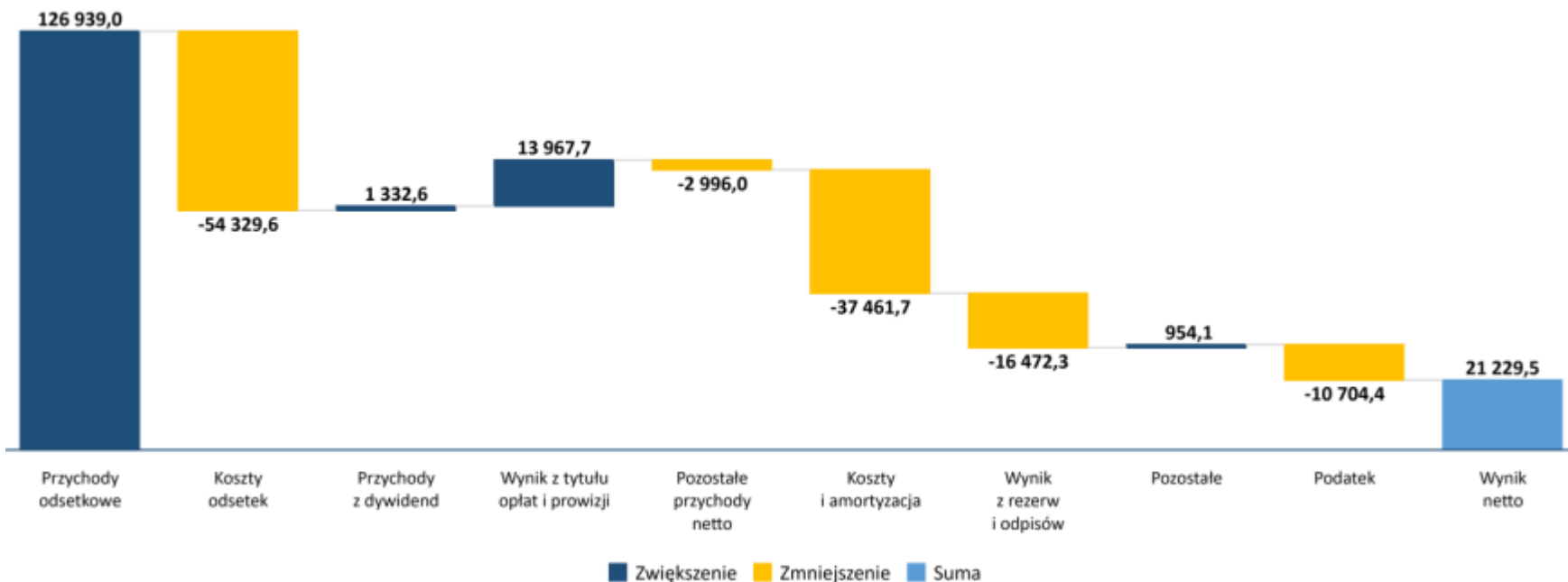
Depozyty sektora niefinansowego;
wrzesień 2023 r. (mld zł)

Źródło: KNF, 2023.

Wyniki finansowe banków, 2023

Sektor bankowy - składowe wyniku finansowego (mln zł); wrzesień 2023

Wynik finansowy netto na koniec września 2023 r. wyniósł **21,2 mld zł**.

Wynik ten był **wyższy o 15,7 mld zł** (+ 283,5% r/r) od wyniku osiągniętego na koniec września 2022 r.